

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Vita Et Rebus Gestis Christophori Bernardi Episcopi Et Principis Monasteriensis Decas

Alpen, Johann von

Coesfeldiae, 1694

§. 41. Tabulæ foederis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68495)

1654.
Et cum
Principibus
Rhenanis
fœdus
pacificum
ciscitur.

41.
Tabula
fœderis.

Ut autem Christophorus Bernardus non minus auctoritatem domi, quam securitatem adversus vim omnem externam tutius stabiliret, Principes sibi Rhenanos, iuncto per hos dies fœdere sociavit, tabulis in hunc ferè modum vernaculè confectis.

Quandoquidem Reverendissimi, Serenissimi, ac Celsissimi Principes & Domini, D. Maximilianus Henricus Coloniensis &c. D. Carolus Casparus Trevirensis &c. ArchiEpiscopi, D. Christophorus Bernardus Episcopus Monasteriensis &c. & D. Philippus Guilielmus Comes Palatinus Rheni, Dux Neoburgicus &c. post pacem Monasterij nuper, & Osnabrugi conclusam, periculosos in Imperio motus necdum ex integro cessasse, sed varias adhuc, molestasque, ac penè intolerabiles oppressiones, hospitaciones, transitus, ac militares exactiones, imò & obsidiones, aliásque belli insolentias, ac territamenta, diversis Electoribus, Principibus atque Statibus Germaniæ, contra pacis sacra pacta, & Imperij leges, infesta conspexere; ac plura huiusmodi mala in futurum possint emergere; haud immerito officij sui, quo vel ipsa natura duce, commissas à DEO provincias atque subditos suos, pro viribus tueri obligentur,

tur eaq; media opportunius adhibere, quibus à suis, suorumq; verticibus, vim omnem, injuriãq; propulsent, ac in casum hujusmodi secundum pacis & Imperij leges mutua sibi auxilia ferre queant; Hinc aliememorati Principes per Ministros, Consiliarios, & Legatos suos convenere, eõq; sine pacti sunt Societatem in formã subsequente.

I. Hoc fœdus seu unio ad nullius offensionem, multo minus seu generalem, seu particularem aliquem in Imperio motum, sed eò tantum collimet, ut eorundem Principum Ditiones ac subditi contra predictas violentias, invasiones, hospitiationes, transitus, delectus & exactiones militares, aliãsq; injurias, quocunque nomine nuncupari, aut à quocunq; etiam inferri velint, uti & adversus intestina mala, dissidiãque conserventur ac protegantur.

II. Quod si igitur Confœderatos hos Principes, eorumque terras ac subditos, aut eorum aliquaem istiusmodi violentiã, hospitiatione, transitu, delectu vel exactione militari aut aliã quavis injuriã, seu intestinis etiam turbis prater spem gravari, vel hujus etiam confœderationis causã impeti aliquandò contingat, eo casu constantem sibi opem, viresq; subsidiarias mutuò promittunt; nec ab eo re-

P

cedi

1654.

cedi poterit, nisi consensus omnium accedat, aut decreto Bellici Consilij id approbetur. Quod si vero ex confederatis duos, aut unum duobus, pluribusve in locis molestari eveniat, Senatus Bellicus cum consilio cujusque militia Praefecti expensarum momentis prudenter statuet, quid facto opus.

III. Quo solidius autem haec defensio mandetur operi, conventum est, ut non modò suas singuli arces ac fortalitia sufficienti presidio communiarent, militemq; patrium ad cujusq; provinciae defensionem ordinate semper instructum, paratumque habeant; sed in quemvis etiam eventum, certum equitum, peditumque numerum conscribant, & quidem Elector Coloniensis, qui & Princeps Leodiensis quater mille pedites, ac equites mille. Elector Trevirensis pedites mille quingentos octuaginta, & equites quadringentos. Princeps Monasteriensis mille octoginta pedites, equites ducentos septuaginta. Dux vero Neoburgicus mille ducentos pedites, equites vero trecentos; eosque delectos, nec pugnae inhabiles, suosq; singuli hoc designatos numero, ubi necessitas exegerit, sine mora in subsidium promptè submittant. Quod si vero praeter opinionem imminens periculum auctiorem numerum exigeret, Confederati

unani-

unanimitèr statuent, an & quomodo auxiliare copia secundum præinsertam proportionem amplificanda sint.

IV. Si Confœderatorum quempiam insperato casu ita de repente opprimi accideret, ut promissas ipse copias in campum educere prohiberetur, nibilo-tamen minus reliqui, ubi commoniti fuerint, auxiliaribus ipsi, promptisque manibus succurrent, Eundemq; & illius subditos ac terras, non secus ac proprias iuvare & liberare adnitentur.

V. Armorum autem Ducatum, & militaris justitiæ administrationem habeant singuli, ac militem quisq; suum, quamdiu is a Confœderato corpore divisus intra propria cujusque provincia septa, tractumq; substitutus est, ordinet, aliatq; arbitrato suo.

VI. Quod si verò copię fœderatorum conjunctæ fuerint, ea militia servetur administratio, ut cujusq; Principis militiæ Præfectus, ius suis dicat, inque delinquentes suos animadvertat, atque ea curet, quæ infra articulo nono sancita sunt; si autem delicta Generalitatem concernant, ex tunc Generalis cum Senatu bellico statuat, quod iuris.

VII. Quoad supremum autem in campo, & actionibus bellicis regimen unanimiter fœderati convenérunt, nemo ut aliquam

pra alio eminentiam vel maius jus aut potestatem, sub quocunq; etiam praetextu directe vel indirecte, arrogare sibi, vel ambire unquam praesumat; sed penes illum Principem, cui suppetia mittuntur, & quoad expeditio bellica in ejusdem territorio perduraverit, adhibito secundum articulos sequentes Senatûs bellici consilio, suprema semper authoritas resident & potestas. Si vero quispiam belli-Dux universo fœderatorum militi in campum educendo conspirantibus omnium suffragiis praeficiatur, is uti commune sacramentum omnibus ac singulis dicet, ita generali super gubernio omnem adimet difficultatem.

VIII. Quod si autem in loco à fœderatorum Principum terris separato seu tertio agenda res sit, è cujus tunc Principis territorio ad locum tertium transibitur, ejusdem militia Praefectus supremâ potestate fungetur, donec ad proprios lares fœderata copia remeârint; quando vero sociati Status è proprio singuli fundo copias suas ad locum tertium emittunt, superior, seniôrq; Officiatus de consilio Senatûs bellici, gubernabit. Sin autem consensus omnium Belli-Ducem creaverit, illius imperio standum erit.

IX. Ad promovendâ vero meliùs hanc fœderatorum defensionem visum est qua-

tuor viros seligere, Principibus suis sacramento adstrictos, quorum munus erit conflato fœderatorum militi assistere, rerum, militiaque pondera sedulo expendere, militare Concilium (si quando necessum sit) pro virili urgere, eiq; continuam impertiri presentiam suam, rei tormentaria, annona, comœatus, ac generatim omniam, que conservando militi, promovendaq; militia servierint, curam habere. Et quia præter hosce Consiliarios singuli Principes auxiliariis copiis suis Ducem præficient, hunc semper Belli-Dux & plures etiam juxta Belli consuetudinem ac rerum exigentiã unã cum dictis Consiliariis convocabit, consultationis puncta ordinatè proponet, vota colliget, decidet & concludet, decisa, conclusaque per Superiorem, Senioremq; Officialem executioni mandabit, nec quidquam præter id, quod in Concilio ita placitum fuerit, unquam attentabit.

X. Singuli tam in proprio quam alieno territorio suum militi stipendium solvent, & maxime quidem, dum in peregrino fundo fuerit, utq; damni & insolentia cujusvis occasio certius evitetur, decendio solutionem anticipabunt, eumq; in finem singuli fœderati Commissarium constituent, eidemq; integri propterea mensis stipendium anticipatò concedetur.

1654.

222 CHRISTOPH. BERNARD.

tur. Quod si etiam solutionem male differri, aut aliunde à subditis confœderatorum provinciis obicem poni, & vel ideò præter spem suppetias tardari, vel etiam omnino sisti contingeret, reliqui statuent, quâ demum vici cunctatoribus hujusmodi vel refractariis debeat obviari.

XI. Coniuncto militi cibarium panem suppetabit ille, cuius fundo auxiliariis institerit miles, & quamdiu communis isthic consensu steterit, ita tamen, ut ceteri pro numero subsidiarii militis, expensi panis pretium suppetitanti denuò refundant. Quare in suo quisque territorio annonam tempestivè curabit, sed præter cibarium panem, hospitium ac pabulum, ex vi presentis fœderis, curare quidquam aliud non obligabitur, nec etiam alij prætendent vel extorquebunt. Quidquid supra id exegerit fœderatus miles, æquo subditis pretio compensabit. Si vero miles in loco tertio aut tali subsisteret, ubi vel deficeret annona, vel illius procuratio fœderatorum alteri nimium difficilis foret, beneficium tunc vectura proximior curabit, & æquo pretio solvet miles.

XII. Ne tunc verò annona vectura impediatur, nec minus subditorum oner-

ra praeuocantur, quam debita procurretur solutio, disciplina militaris rigide seruetur, in transgressores acrius & citra personarum acceptionem, aut in ipsos militia Praefectos, si incurij fuerint, serio animadvertatur. Sin etiam miles auxiliaris damnum provinciae aut subditis impune intulerit, liceat Principi, cuius subditi laesi sint, a laedente damni exigere reparationem.

XIII. Apparatum bellicum copiis necessarium, juxta numerum militis, & locorum opportunitatem suis singuli curabunt. Quoad rem vero tormentariam, id ad tempus conuentum est, ut quilibet militi suo tormenta campestria, sexcentis videlicet duo, iisque tertium adjungat, quod sex evibret plumbi, ferrive libras; machinas vero curules, eoque requisita procuret is, cuius in fundo aut loco viciniore expeditio bellica fuerit, sumptu tamen foederatis omnibus communi.

XIV. Miles subsidiarius dum iter facit, festinet, nec extra necessitatem in stantiis cunctetur; hospitium vero, sicut & cibarium panem ac pabulum modo superius pacto procuret idem ille, cuius territorium transitur, eumque in finem Commissarios designet; cetera vero, prout ante statutum est, obseruentur.

P 4

XV. Quid-

1654.

224 CHRISTOPH. BERNARD

XV. *Quidquid demum vel unioni praesenti vel futurae aliquando expeditioni sive compendiosum, sive noxium Foederato cuiquam occurrerit, id in commune statim germanam fide conferetur.*

XVI. *Si qui Principes alii aut Ordines Imperii citra discrimen Religionis, huic foederi nomen dare, eidemque implicari desiderent, an ii, & quae demum lege admittendi sint, communi postea sociorum consensu statuatur. Si quis vero uni alterive foederatorum sese insinuet, id caeteris extemplo significetur. Insuper nihilominus foederati liberum sit, secundum pacis Westphalicae instrumentum (citra fraudem tamen praesentis unionis) in diversum ab hoc foedus cum aliis Magnatibus coire.*

XVII. *Confederationi huic, quae ad vim duntaxat propulsandam inita, & in ipsis Imperii ac pacis legibus fundatur, biennium proxime secuturum foederati firmiter adhaerebunt; circa eius prorogationem, uno ante biennii lapsum semestri, prout temporum ac subjectarum cuique provinciarum ratio exigere videbitur, denuo conveniuri. Interea vero Sacram Caesarem Majestatem de foederis huius coalitio-*

ne

ne devote edoceri oportebit. In fidem
omnium quatuor presentis pacti exem-
plaria confecta, & donec ab ipsis
Principibus signentur manibus Lega-
torum subscripta sunt. Colonia Agrip-
pine. Die XV. Decembris Ann.
M. DC. LIV.

Subscripsere

Pro Eminentissimo Trevirensi

Lotharius Baro de Metternich.

Pro Serenissimo Coloniensi

*Franciscus Ego Comes de Furstenberg
Petrus Buschman Cancellarius.*

Pro Celsissimo Monasteriensi

Guilielmus de Furstenberg.

Pro Serenissimo Neoburgico

*Henricus à Winckelhausen.
Guilielmus de Golstein.*

FINIS LIBRI SECUNDI.